

האקדמיה ללשון העברית

אוסף ציפורה ואהרן בר־אדון

לתולדות תחיית הלשון העברית בדיבור־פה

ריאיון עם גברת פנינה הלפרין
מראיין: פרופ' אהרן בר־אדון

סימול: 401-2-1

[13: 50—13: 12, 404-9-2]	1
א' בר־אדון : את הסמינר הם פתחו באלף תשע מאות ושש, והוא התנהל בגרמנית.	2
פ' הלפרין : =בגרמנית.	3
א' בר־אדון : [לא ברור] זה היה [הפסקה]	4
ע' אורנן : <זה היה> סמינר,	5
א' בר־אדון : [לא נשמע]	6
ע' אורנן : הרי מ', מזה יצא בית המדרש למורים [לא ברור]. [לא נשמע]	7
א' בר־אדון : לא, זה היה,	8
ע' אורנן : = [לא ברור]	9
א' בר־אדון : לא לא לא. זה, זה היה כך. ש' ה' סמינר היה קיים. הוא נוסד באלף תשע מאות	10
ו' שש. אבל, כשהם רצו לפתוח את הטכניון, ולהכניס ב', בו את ה' אה, גרמנית	11
כלשון ה' אה, מרכזית, כ', כלשון ה' עיקרית,	12
פ' הלפרין : =העברית	13
א' בר־אדון : לא לא. הם רצו לפתוח טכניון בחיפה,	14
ע' אורנן : =הם רצו גרמנית.	15
א' בר־אדון : ולהכניס שם את ה', אה,	16
[401-2-1]	17
ע' אורנן : לאן מכניסים?	18
פ' הלפרין : [לא ברור]	19
א' בר־אדון : רצו לפתוח טכניון ב' חיפה.	20
פ' הלפרין : אה, בגרמנית?	21
ע' אורנן : =כן.	22
א' בר־אדון : =ושהוא יתנהל בגרמנית. הטכניון לא נפתח עוד אז. אבל, כיוון ש', שה', אה, מרכז,	23
של חברת "עזרה", היה כאן בירושלים, ונציגה, של ה', החברה, המרכז, של כל	24
ה', אה, רשת הזאת, היה אפרים כהן, שהיה, מנהל, אה, כל המוסדות כאן,	25
ביניהם, בית המדרש למורים,	26
פ' הלפרין : = [לא ברור]	27
א' בר־אדון : =אם כי מרכז הפעילות, היה, בית המדרש למורים, וכאן, אה, אה, מכאן יצאה,	28
ע' אורנן : = [לא ברור]	29

30	א' בר־אדון : = ה', המלחמה הזאת.
31	פ' הלפרין : הגרמנית.
32	ע' אורנן : נאמר, התלמידים והמורים מרדו ב', ב' סמינר, ופתחו בית מדרש למורים עברי.
33	וזהו היסוד של, אה, הוא סמינר בית הכרם, מה שאנחנו אומרים. אז הוא נוסד.
34	א' בר־אדון : ואז, אה, כתוצאה מהמאבק הזה, אה, ה' תלמידים, אה, אה, יצאו בשביתה ו',
35	ופרשו, ורוב המורים פרשו. דוד ילין נשאר איזה זמן בסוף, גם הוא, [לא ברור]
36	ו', והם פתחו את בית הספר.
37	[לא ברור] [מדברים יחד]
38	פ' הלפרין : = <אנחנו>, בכל אופן העברית ניצחה.
39	ע' אורנן : = כן, [לא ברור]
40	א' בר־אדון : = אם כן, השאלה היא, האם, אה, זכור לכם העניין הזה. האם היו עדים או בני
41	עדים, מה' מאבק הזה, אצלכם. זה קשה <לזכור>.
42	פ' הלפרין : = אני לא כל כך. לא.
43	א' בר־אדון : = קשה, לזכור.
44	ע' אורנן : = קשה לזכור, וספק אם היו עדים רבים. אה, תלוי א', אם היה לזה קנה מידה
45	באמת כזה שיצאו עדים מחוץ לארץ. הרבה מאוד דברים, [לא ברור]
46	פ' הלפרין : = אנחנו היינו כל כך בטוחים ב', ב', בעברית שלנו, שזה, הה, לא היינו
47	מתייחסים ברצינות ש',
48	ע' אורנן : = <זה יכול להיות> [לא ברור]
49	פ' הלפרין : = זה באמת יכול להזיק.
50	א' בר־אדון : = האם, האם, אה, היו, נוסדו עוד, אה, גני ילדים, באותו ה' זמן, או שאתם
51	הייתם, ה' גן היחיד? נוסדו גני ילדים עבריים נוספים?
52	פ' הלפרין : בחוץ לארץ?
53	א' בר־אדון : כן.
54	פ' הלפרין : לא. היה, אנחנו היינו,
55	א' בר־אדון : = אתם הייתם הגן היחיד לפני מלחמת העולם ה' ראשונה?
56	ע' אורנן : = אימא, היה גם גן של אלטרמן.
57	פ' הלפרין : = אחר כך. כן, אחר כך, נפתח עוד.
58	ע' אורנן : = [לא ברור] יותר מאוחר, אבל נפתח.
59	א' בר־אדון : = איזה אלטרמן?
60	ע' אורנן : אה, אביו של נתן אלטרמן.
61	א' בר־אדון : = אביו של נתן אלטרמן. איפה, גם כן,
62	ע' אורנן : = איפה הוא היה, אימא? איפה הגב, הב', ה', היה הגן של אלטרמן?
63	פ' הלפרין : גם כן בסביבות האלה ה',
64	ע' אורנן : = [לא ברור] משהו,
65	פ' הלפרין : = ה', העבר', ה',
66	ע' אורנן : = לא בוורשה, אלא באיזה עיר אחרת.

67	פ' הלפרין :	<אני> כבר לא יודעת.
68	ע' אורנן :	זה אתה תוכל לגלות. בכל אופן, בערך שנה אחרי ש' נפתח גן הילדים שלהם,
69		אלתרמן פתח גם כן גן ילדים.
70	פ' הלפרין :	גם כן בוורשה.
71	ע' אורנן :	גם כן בוורשה?
72	פ' הלפרין :	כן.
73	ע' אורנן :	ו', וה', ומה בעניין גננות במקומות אחרים? הרי היו עוד גני ילדים עבריים.
74	א' בראדון :	נאמר כך. אתן, אתם, הוצאתם, היה לכם סמינר גם כן.
75	פ' הלפרין :	=כן, ו' שלחנו,
76	א' בראדון :	=והוצאתם גננות. לאן הן הלכו?
77	פ' הלפרין :	הם הלכו ל', ל' ערים קטנות, לעיירות,
78	א' בראדון :	=ויצרו גנים,
79	פ' הלפרין :	=ועבדו עברית.
80	א' בראדון :	=פתחו, פתחו גנים עבריים?
81	פ' הלפרין :	כן.
82	א' בראדון :	אם כן, זה מה שרצינו, לדעת. אם כן, למעשה, אתם, אה, אה,
83	פ' הלפרין :	=המפיצים.
84	א' בראדון :	=הייתם המפיצים,
85	פ' הלפרין :	=כן.
86	א' בראדון :	=של ה', אה, התנועה <הזאת>. [צפצוף מכונית ברקע מקשה את השמיעה]
87	פ' הלפרין :	=של הגן העברי.
88	ע' אורנן :	הם אמרו שההתחלה לא צריכה להיות בבית הספר, שזה מאוחר מדי. שצריך
89		בגן הילדים להתחיל עברית. זה היה,
90	א' בראדון :	=א', א', אגב, צריך לומר, לשבחה של חברת "עזרה", ש' בעוד, שהם, עשו כל
91		מיני, אה, דברים [צופרי מכוניות], אה, אה, כנגד העברית, מרצון או שלא
92		מרצון, גני הילדים. הם התחילו בפיתוח גני הילדים עוד באלף תשע מאות
93		שלוש-ארבע. תמיכה נמרצת בגנים האלה.
94	ע' אורנן :	=בארץ?
95	א' בראדון :	=בארץ, בארץ. וזאת צריך לומר לשבחם.
96	ע' אורנן :	=[לא ברור]
97	א' בראדון :	=גני ילדים עבריים. נפתחו גני, ילדים עוד אפילו אחדים, אתה יודע, מין, אה,
98		אה,
99	פ' הלפרין :	=שני סעיפים.
100	א' בראדון :	כן. אבל, משנת אלף תשע מאות שלוש, ארבע, חמש, אה, התחילו להתפתח גני
101		הילדים. ואחר כך, בחלק השני של ה', העשור הראשון, הם קיבלו תמיכה
102		נמרצת, מחברת "עזרה". והם היו גנים עבריים במלוא מובן, ה' מילה.
103	ע' אורנן :	<מעניין>. באמת לא ידענו.

104	א' בר־אדון :	ולא רק בירושלים, לא רק בירושלים. הם תמכו בגנים ברחבי ה',
105	[00: 05: 00]	
106	ע' אורנן :	כן. במושבות היו.
107	א' בר־אדון :	=אם כן, צריך לומר, ל' שבתם את הדבר, אה, הזה.
108	ע' אורנן :	טוב, תראה, אימא באותו זמן לא הייתה בארץ. הם ישבו שם,
109	א' בר־אדון :	=אני יודע.
110	ע' אורנן :	=אז, כמובן,
111	א' בר־אדון :	=אבל מגיעים, אה, עדים. אתה, תתפלא כמה <דברים אתה>,
112	פ' הלפרין :	=אני <רק> באתי לארץ, אה, ולא קיבלתי סיפוק, מ', מזה. לא חשבתי שמישהו
113		[לא ברור].
114	א' בר־אדון :	=הרוח מפריעה לך?
115	ע' אורנן :	=לא, זה בסדר. לא חשוב.
116	א' בר־אדון :	=כן? קר לך מדי?
117	פ' הלפרין :	[לא ברור]
118	א' בר־אדון :	אם כן, לא קיבלת סיפוק ממה?
119	פ' הלפרין :	אה, סיפוק מ', מהעברית, מה', מהאו', מאופן העבודה של [לא ברור] <ללמוד>.
120	א' בר־אדון :	=כאן בארץ?
121	פ' הלפרין :	=כן. למשל, אה, אה,
122	א' בר־אדון :	=אני רוצה לשמוע את זה.
123	פ' הלפרין :	=בעלי הכניס, חופש, חופש פעולה ל', לגנת [לא ברור]. אז החופש. הגיע
124		לאבסורד. אה, הגישו מרק, נגיד,
125	א' בר־אדון :	כן.
126	פ' הלפרין :	אז בא ילד, ולקח חופן חול, ושם במרק. זה החופש. אז לא היה גבול, ל' מה כן
127		ומה לא. אה, היה פשוט פְּרָאִי ככה. נו, זה הכול מתחיל ככה. זה התפתח אחר
128		כך ר',
129	א' בר־אדון :	אם את, אם את מסתכלת ב' עברית של היום, ומשווה אותה לעברית כפי שאת,
130		מ', הכרת אותה, בבואך לארץ זאת נקודה אחת. בהיותך בחוץ לארץ, נקודה
131		שנייה. אי', איך את משווה את הדברים? איך את רואה את התהליך הזה של
132		ההתפתחות? חשבת פעם על הנושא הזה?
133	פ' הלפרין :	העברית שפֶּהתחלה הייתה ענייה מאוד. אי אפשר היה, להתבטא כל כך. היה
134		חסר חומר.
135	א' בר־אדון :	=אהה.
136	פ' הלפרין :	לשון.
137	א' בר־אדון :	כן.
138	פ' הלפרין :	נו, מה ל', מה עוד שאלת?
139	א' בר־אדון :	א', אני רציתי לדעת אם חשבת פעם על, על השוואת הדברים האלה ואיך
140		התפתחו הדברים האלה.

141	פ' הלפרין :	באופן טבעי.
142	א' בר־אדון :	טבעי.
143	פ' הלפרין :	כמו שכל דבר מתפתח. קודם, אהמ, אה, באופן פרימיטיבי, ואחר כך זה מת,
144		מתפתח.
145	ע' אורנן :	אימא, כאשר באת לארץ,
146	פ' הלפרין :	כן?
147	ע' אורנן :	אז הרגשת הבדל ב' שפה? מה שהיית רגילה, לדבר, ב', בוורשה, באודסה
148		וכשבאת הנה,
149	פ' הלפרין :	= נו כן, [לא ברור] [מדברים יחד] שאנחנו דיברנו עברית, אה, אשכנזית.
150	א' בר־אדון :	= כן.
151	פ' הלפרין :	= כן.
152	ע' אורנן :	= כן. אבל לא רק המבטא.
153	פ' הלפרין :	= מה?
154	ע' אורנן :	= זה, השינוי בין אשכנזית לספרדית, זה ברור. אבל אולי הרגשת גם הבדל נוסף?
155		ב' תוכן, במילים חדשות, ב' דברים כאלה? את זוכרת?
156	פ' הלפרין :	= <זה> אה, קשה. ב', ברור <לי> שלשון מתחילים ב', בחולשה, וּמתפתחים,
157		וְנעֶשֶׂה חזק יותר. ככה זה היה אצלנו.
158	א' בר־אדון :	גברת, אה, הלפרין. עוזי, מדבר, עברית, ב' מבטא, מזרחי, בדרך כלל. גם צבי
159		רין, מדבר, אה, עברית, במבטא, מזרחי.
160	פ' הלפרין :	= אתה דיברת איתו?
161	א' בר־אדון :	= אני, מכיר את צבי. לא ראיתי אותו המון שנים, אבל אני, מכיר אותו.
162	פ' הלפרין :	= כן.
163	א' בר־אדון :	= את יונתן, אה, רטוש, אני אינני מכיר. איך, אולי פגשתי ולא ידעתי שזה, הוא.
164	פ' הלפרין :	= אני חושבת שהוא מדבר כמו כולנו.
165	ע' אורנן :	= כן, אבל לא, [לא ברור. מדברים יחד]
166	א' בר־אדון :	"כמו כולנו", זאת אומרת, כמוך? או כמו עוזי?
167	ע' אורנן :	<הוא לא מדבר ככה>.
168	א' בר־אדון :	הוא לא מדבר [לא ברור]
169	ע' אורנן :	אולי במאמץ, אם הוא, רוצה, הוא, כשהוא קורא, לפעמים מן הכתב, אבל, אה,
170		הוא לא מדבר כך. תראה, גם צבי וגם אני,
171	א' בר־אדון :	= [לא ברור]
172	ע' אורנן :	= לימדנו את עצמנו לדבר כך.
173	פ' הלפרין :	= מה, מה?
174	א' בר־אדון :	= בגיל, בגיל מבוגר יותר.
175	ע' אורנן :	= מבוגר, <היינו> בן אה, הייתי בן, אני יודע? אני חושב, לפי, תכף אני אספר
176		לך. הבעיה היא של המבטא. אני מבטא ע' וח', כאשר אני מדבר.
177	פ' הלפרין :	= כן.

178	ע' אורנן :	= שואל אהרן, אִי, מ', מ', מאין זה, האם זה מן הבית או לא.
179	פ' הלפרין :	= כן.
180	ע' אורנן :	= אז התשובה היא, זה לא מן הבית. [צוחק]
181	א' בר־אדון :	איך, איך דיבר אבא?
182	ע' אורנן :	אבא? די
183	פ' הלפרין :	= כמונו.
184	ע' אורנן :	= כן. <בלוי, לא, לא היה לו. הוא העריך את המבטא, אבל לא, לא, בעצמו לא
185		עשה את זה.
186	פ' הלפרין :	= כן.
187	ע' אורנן :	= תראה, אני,
188	פ' הלפרין :	= דיבר כמונו.
189	ע' אורנן :	כן. אני בגיל 15 נפצעתי. ונ' הסתתרתני חמש שנים מן המשטרה. בשנה הראשונה
190		ל', ל', לשבתי, בבית, סגור וספון, עסקתי הרבה מאוד ב',
191	א' בר־אדון :	נפצעת בפעולה?
192	ע' אורנן :	כן, ב', בהכנת אה, מוקש ו',
193	א' בר־אדון :	= אהה.
194	ע' אורנן :	= ונמלטתי מן ה', מן ה' שוטרים, ו', הייתי מוחבא, הייתי יושב ומסתתר בבית,
195		בבתים שונים, אבל, הייתי תמיד יושב בבית. לא יוצא החוצה. שנה שלמה לא
196		הראיתי את האף בחוץ. ובשנה הזאת, הרבה מאוד ישבתי וקראתי בקול רם,
197		במבטא, ללמוד, לבטא, [ב"א : צוחק] במבטא ספרדי, במבטא מזרחי.
198		[00: 10: 00]
199		וזה, זה היה היסוד,
200	א' בר־אדון :	= זה, זה מעניין.
201	ע' אורנן :	= זה היה היסוד ל', ליכולתי בדיבור. הזאת, הספרדית. בדרך זו. פשוט הייתי
202		קורא בקול. [הה]
203	א' בר־אדון :	אה, עוזי, אני רציתי ל', לשמוע, מה היה הרקע של בית אימא? ואחרי זה נשמע
204		על בית אבא.
205	ע' אורנן :	= בֵּית, בֵּית, הוריה,
206	א' בר־אדון :	= בית הוריה,
207	פ' הלפרין :	= [לא נשמע]
208		[מדברים יחד]
209	א' בר־אדון :	= בֵּית, ביתו של, בית ההורים של אימא. כן. מה, מה היה הרקע? אני רוצה,
210	ע' אורנן :	= ספרי. ספרי, אימא, זה את יודעת. אני עוד לא הייתי.
211		[צוחקים]
212	פ' הלפרין :	בסדר. ההורים דיברו יידיש. והילדים דיברו פולנית.
213	א' בר־אדון :	כל הילדים או רק הילדות?
214	פ' הלפרין :	לא, אה,

215	א' בר־אדון : =גם הבנים.
216	פ' הלפרין : הבנים. ואחר כך זה ה',
217	ע' אורנן : נפרד.
218	א' בר־אדון : נפרדו הדרכים. עכשיו, אה, אני רוצה לדעת בדיוק, מתי למדה, מתי ואיך למדה
219	אימא לדבר, אה, עברית.
220	פ' הלפרין : אני?
221	א' בר־אדון : כן.
222	פ' הלפרין : אני חושב, אני בעצם ממש, אולי בארץ, אף על פי, דיברנו שם עברית. אבל
223	העברית, שבארץ, הייתה יותר, יותר עמוקה, יותר חיה.
224	א' בר־אדון : אבל את, את גידלת את, את ה', ש', אה, למעשה, שלושת, שלושת הילדים
225	הגדולים,
226	פ' הלפרין : =עם הילדים רק בעברית.
227	ע' אורנן : =ארבעה.
228	א' בר־אדון : =שלושה לפניך. אותך לא כוללים, כי אתה,
229	ע' אורנן : =היו ארבעה. היה, אחותי נפטרה, והיה עוד אח גדול מיונתן.
230	א' בר־אדון : אהה. [לא נשמע]
231	ע' אורנן : =אלה [הם?] היו ארבעה. ב', ככה,
232	א' בר־אדון : = <בכיף>. [?] [לא ברור]
233	[מדברים יחד]
234	פ' הלפרין : כולנו עברית. התחילו תמיד בעברית.
235	ע' אורנן : הם היו מדברים ביניהם עברית, ועם אימא עברית, ועם אבא עברית. לא היו
236	מדברים איתם שפה אחרת.
237	א' בר־אדון : =יונתן היה בן אחת עשרה, אני מבין, כשהוא בא,
238	פ' הלפרין : =כשבאנו לארץ, כן.
239	א' בר־אדון : צריך בעצם לראיין אותנו, אתה יודע? צריך,
240	ע' אורנן : =שאל אותנו.
241	א' בר־אדון : =צריך, הוא יושב בירושלים?
242	פ' הלפרין : [לא ברור]
243	ע' אורנן : =הוא בתל אביב.
244	פ' הלפרין : =[לא ברור]
245	ע' אורנן : אני אתן לך את, אה, תיבת הדואר שלו. אתה לא יכול לפנות אליו אחרת. הוא,
246	איננו אוהב שאנשים פונים אליו, אלא ב', בכתב. זו דרכו. אני מצטער שאני לא
247	יכול לעזור לך עם זה.
248	א' בר־אדון : = <כן, אני מבין. אינני יודע אם אני אספיק, כן.
249	פ' הלפרין : =כן, ש',
250	ע' אורנן : =כן. אני אתן לו את התי, תיבת הדואר. רגע.
251	א' בר־אדון : כן?

252	פ' הלפרין :	שה', גם הפרופסור עצמו יפ', יפנה אליו.
253	א' בר־אדון :	אם צריך [בחיוך] לעשות כך, נעשה כך.
254	פ' הלפרין :	כן.
255	א' בר־אדון :	אם, אה, נספיק.
256	פ' הלפרין :	כי הוא, אה, הוא אומרים עליו שהוא אדם קשה.
257	ע' אורנן :	הה. בכל אופן, הוא לא כל כך קל לבריות. אז אתה, רק יכול לתת לו את מספר
258		הטלפון שלך ולבקש, שהוא יתקשר איתך. או שיענה לך בכתב.
259	א' בר־אדון :	אני, חוזר, בעוד ש', כמעט שבועיים,
260	ע' אורנן :	=אה, תראה,
261		[מדברים יחד]
262	א' בר־אדון :	= [לא ברור]
263	ע' אורנן :	= יכול להיות שתספיק. תראה,
264	א' בר־אדון :	=אני אהיה בתל אביב,
265	ע' אורנן :	=אם אתה רוצה, אם א', אני, מה אני יכול להגיד לך?
266	א' בר־אדון :	=אינני יודע אם, טוב, [לא ברור]
267	ע' אורנן :	=אם אתה מעוניין.
268	א' בר־אדון :	=אה, יש לו טלפון, או שאין לו <טלפון>?
269	ע' אורנן :	=כן, יש לו. הוא יכול לטלפן מביתו, אבל אני לא יכול לתת את המספר.
270	א' בר־אדון :	אהה.
271	ע' אורנן :	=אני מצטער, זה התנאי שלו.
272	א' בר־אדון :	=בסדר.
273	ע' אורנן :	=אז אני אינני יכול לעש',
274	פ' הלפרין :	=שמה?
275	ע' אורנן :	=<התנאי>, איננו נותן את מספר הטלפון שלו ל', לשום איש.
276		[מדברים יחד]
277	פ' הלפרין :	=<אה, בסדר>,
278	א' בר־אדון :	=אבל אתה היית יכול לשאול אותו אם,
279	פ' הלפרין :	=<נו, אבל האדם הזה רוצה ל',>
280	ע' אורנן :	=<אבל יש הרבה אנשים>.
281	א' בר־אדון :	=אני אהיה בתל אביב ביום שישי,
282	פ' הלפרין :	=אז <מה הוא יעשה>?
283	ע' אורנן :	=אני אוכל לטלפן אליו.
284	א' בר־אדון :	אם אתה מסכים,
285	ע' אורנן :	כן.
286	א' בר־אדון :	שאל אותו אם אפשר להיפגש איתו [לא ברור]
287	פ' הלפרין :	=אה, אתה תכתוב לאורי.
288	ע' אורנן :	=אני אטלפן אל אורי ואשאל אותו.

289	א' בר־אדון :	= ביום שישי, או בשבת,
290	ע' אורנן :	= אז תן לי את כתובתך, אהרן, ו',
291	א' בר־אדון :	= אתן לך שני טלפונים. אה, אחד, אה, כאן.
292	ע' אורנן :	לא, אני, אני אכתוב לי את זה. לא כדאי. תן, אני אכתוב את זה בפנים, יהיה
293		יותר בטוח. [כמה שניות שקט] כן, אז, אה, מה, אמור לי, אמור לי אותם, אהרן.
294	א' בר־אדון :	לא, לא צריך, אני ארשום את זה,
295	ע' אורנן :	= אָה.
296	א' בר־אדון :	= ההקלטה, מקליטים.
297	ע' אורנן :	אָה, הבנתי.
298	פ' הלפרין :	תכתוב שהוא ראיין את, כולנו.
299	ע' אורנן :	כן, בסדר גמור. בסדר גמור. ומתי אתה רוצה,
300	א' בר־אדון :	= א', אני אהיה ב' תל אביב, ביום, אה, אה, שישי, אני יכול להיפגש איתו ביום
301		שישי אה, ב', בבוקר, אם הוא רוצה, יש לי פגישה בשתיים עשרה. אני יכול
302		להיפגש איתו ביום שני בבוקר.
303	פ' הלפרין :	= שאורי יודיע באיזה ימים, הוא,
304	ע' אורנן :	= הוא יודיע לי. מתי אתה עוד יכול?
305	א' בר־אדון :	= יום שישי בבוקר זה היה טוב יותר, כי ביום <שישי> אחר הצוהריים אני צריך
306		לנסוע ל' דרום, אני רוצה להקליט, אה,
307	ע' אורנן :	= בסדר, יום שישי בבוקר. עוד איזה אפשרות אולי? אם אתה עוד [לא ברור]
308	א' בר־אדון :	= אה, אם לא, אז תשמע,
309	ע' אורנן :	= אז אני אשאל אותו,
310	א' בר־אדון :	= <אני, אני אנסה>. נוסע לתל אביב כדי לקבל מכונית, לנסוע עם מישהו, ל',
311		להסתובב בארץ, אתה מבין? אז זה היה טוב ביותר, מבחינתי.
312	ע' אורנן :	= תראה, אני מבחינתי, הרי לא, אין לי אה, שום פנייה בדבר,
313	א' בר־אדון :	= כן. בוודאי.
314	ע' אורנן :	= אני רק אומר, אם הוא במקרה עסוק,
315	א' בר־אדון :	= במקרה, כן.
316	ע' אורנן :	= אז אולי אתה רוצה להציע עוד תאריך.
317	א' בר־אדון :	= עד, עד שהוא, אה, <ישוב>,
318		[מדברים יחד]
319	ע' אורנן :	= שהוא יאמר לך,
320	א' בר־אדון :	= אולי, אולי בשעה, מוקדמת של אחר הצוהריים, אה, יום שישי. אבל זה, יותר
321		טוב, תשאל אותו אם הוא איננו, <אם הוא יכול ביום שישי בבוקר>.
322	ע' אורנן :	= אני, אני אבקש ממנו יום שישי בבוקר.
323	א' בר־אדון :	= כן. נאמר ככה, ב' עשר, משהו כזה. כן? כדי שאוכל להגיע מירושלים.
324	פ' הלפרין :	שהוא יהיה, י', ייתן את הזמן.
325	ע' אורנן :	כן. שהוא יודיע את הזמן, אם זה מסתדר. טוב, בסדר, אהרן. אני אשאל ואני

אודיע לך.	326
א' בר־אדון: = זה, אני חושב שזה, דבר,	327
ע' אורנן: = אני אמסור לך תשובה.	328
א' בר־אדון: = אה, מתאים, דבר מתאים באמת, אה,	329
ע' אורנן: = אני אודיע לך.	330
א' בר־אדון: = מאשר, אה, אה, זה. כי אה, למעשה, הוא שייך ל־ לבני ה־ ראשונים, אה, בדיוק	331
אה, כמו שהקלטתי את ה־ ילדים של, אה, בן יהודה, ושל גור, ושל, אה,	332
ע' אורנן: = יפה מאוד.	333
פ' הלפרין: = נו, כן. ודאי.	334
א' בר־אדון: = ליפשיץ ושל כל ה־, ושל ילון, וכן הלאה.	335
ע' אורנן: = כן.	336
א' בר־אדון: = אם כן, זה מתאים, אה, מאוד.	337
פ' הלפרין: = הוא הרבה יותר גדול ממנו.	338
א' בר־אדון: = אה, אה, כן.	339
ע' אורנן: = כן.	340
פ' הלפרין: = הבדל גדול מאוד.	341
א' בר־אדון: = [לא ברור] עכשיו בן שישים וחמש.	342
ע' אורנן: יותר. הוא בן שישים אה, עוד מעט ותשע.	343
פ' הלפרין: בן כמה?	344
ע' אורנן: 69.	345
א' בר־אדון: 69?	346
פ' הלפרין: 69.	347
א' בר־אדון: אהה, <אז, יותר גדול>.	348
פ' הלפרין: אז הוא, יש לו עבר יותר עשיר,	349
ע' אורנן: = לא, בוודאי!	350
א' בר־אדון: = בוודאי. בוודאי. הוא יכול להעיד על דברים חשובים, אה, מאוד. [כמה שניות	351
שקט] על, מה עוד, אה, רציתי ל־, את, את עייפה, גברת הלפרין?	352
פ' הלפרין: נו, [מגחכת]	353
א' בר־אדון: = אם לא, אנחנו נפסיק.	354
פ' הלפרין: = קצת מתעייפים.	355
א' בר־אדון: = קצת, אז אנחנו נפסיק. אנחנו לא רוצים, אה, לעייף אותך.	356
פ' הלפרין: = נו, מה, באמצע, באמצע המשפט?	357
א' בר־אדון: = באמצע המשפט, [לא ברור]	358
ע' אורנן: = אם יש עוד משהו, נכון מאוד,	359
[מדברים יחד]	360
ע' אורנן: = אני שמח מאוד.	361
א' בר־אדון: = יש לך <אימא נחמדה. זה,	362

ע' אורנן :	= זה אני יודע מזמן.	363
א' בר־אדון :	= אני, אני ראיתי,	364
ע' אורנן :	= הוא אומר שיש לי אימא נחמדה.	365
א' בר־אדון :	= אותך פעם בטלוויזיה.	366
פ' הלפרין :	= כן.	367
א' בר־אדון :	= ראיתי אותך פעם בטלוויזיה, כן,	368
פ' הלפרין :	[לא ברור]	369
א' בר־אדון :	= את הופעת ב' תוכנית, כלשהי של, אה,	370
פ' הלפרין :	= כ', המורים ה' וותיקים.	371
א' בר־אדון :	= אה, זה היה, באחת התוכניות של 'שרתי לך ארצי', אני חושב.	372
ע' אורנן :	= אָה, נכון, אימא.	373
פ' הלפרין :	= כן. כן.	374
ע' אורנן :	= 'ושרתי לך ארצי', כן.	375
פ' הלפרין :	= כן. כן. אני אמרתי שם כמה מילים גם כן.	376
א' בר־אדון :	= כן.	377
ע' אורנן :	= כן. כן, אמרת. ודאי. אולי אפילו שרת שם.	378
פ' הלפרין :	= הה?	379
ע' אורנן :	= אולי אפילו שרת. [חוזר לאט ובקול רם]	380
פ' הלפרין :	= אולי גם שרתי.	381
א' בר־אדון :	= אולי, אולי ננצל את ההזדמנות הזאת, ו' נשמע עוד איזה שירים, כן? את, אה,	382
	קולך נשמע מצוין, ו' היה, כדאי מאוד, ל' הקליט, אה, כמה שירים, [לא ברור]	383
פ' הלפרין :	<טוב>,	384
א' בר־אדון :	= בבקשה. זה אתה יכול,	385
	[מדברים יחד. לא ברור]	386
פ' הלפרין :	= <<אוי, אוימר ועוֹיֶשָׁה>> [אומר ועושה בהגייה אשכנזית]	387
ע' אורנן :	= נו, למה לא? את רוצה שירים שלך, שירים של אבא? משהו כזה?	388
פ' הלפרין :	= תגיד אתה מה, מה,	389
ע' אורנן :	= אה, אני באמת לא כל כך זוכר. תכף נראה. תכף נראה, אימא. את רוצה מתוך	390
	אלה, אימא? יש פה שירים ש', שירים של אבא.	391
פ' הלפרין :	= טוב, שיהיה שירים של אבא. עכשיו, בשביל לא לקנאות [נשמע: לקנות] שיר	392
	אחד שלי,	393
ע' אורנן :	= נכון.	394
פ' הלפרין :	= שיר אחד של אבא.	395
א' בר־אדון :	= [צוחק]	396
ע' אורנן :	= נכון מאוד.	397
פ' הלפרין :	= [צוחקת]	398
ע' אורנן :	= יש שירי, אה, שירי החיות ו',	399

400	פ' הלפרין :	= וגמל.
401	ע' אורנן :	יש עוד, תבחרי לך. 'סוסים'.
402	פ' הלפרין :	[שרה:] "בא ה' האביב, שמש חביב, יפיץ אור נְחוּס. משחקים אנו, משחקים
403		אנו, בסוסים כל היום. סוסים באים ורצים, באים, כל עוד בם נשמה, [לא ברור]
404		הך, ברגל הך, תרעד האדמה. לה, לה, לה, לה", [צוחקת]
405	ע' אורנן :	= יופי.
406	א' בר־אדון :	הרי אני, אני שרתי את השיר הזה כשהייתי ילד.
407	ע' אורנן :	= שרת את זה.
408	פ' הלפרין :	= כן?
409	א' בר־אדון :	= ר' של מי זה? זה שיר שאת חיברת?
410	ע' אורנן :	= לא, זה אבא.
411	פ' הלפרין :	= לא, זה בעלי.
412	א' בר־אדון :	= שיר שאבא, חיבר.
413	פ' הלפרין :	= יחיאל היילפרין. כן.
414	א' בר־אדון :	= אהה. ומי חיבר את המנגינה?
415	ע' אורנן :	יואל אַנְגֵל.
416	פ' הלפרין :	= אנגל.
417	ע' אורנן :	= את כל השירים שלו, יואל אנגל חיבר.
418	א' בר־אדון :	= אנגל. אהה.
419	ע' אורנן :	= וזה, אתה צריך להכיר את הספר הזה. זה,
420	א' בר־אדון :	= [לא ברור] אינני רואה <אור>.
421	ע' אורנן :	= תכף נראה אותו. זה, <הבט>, זה ספר,
422	א' בר־אדון :	= זה כתבי יחיאל היילפרין ב', 'בקרן זווית', שמע, המכונה הזאת טיפשה. לא
423		יודעת. לא קוראת. צריך להשמיע לה.
424	ע' אורנן :	= כן, כן. אני רק [לא ברור]
425	א' בר־אדון :	= [לא ברור] כן, אה, דָּבָר.
426	ע' אורנן :	= תראה, אה זה ה', פה, מה יש בזה? זה הג', יצא לראשונה, זה מהדורה שנייה,
427		יצאה לראשונה בשנות העשרים. תי"ו רי"ש פ"א זי"ן. יואל אנגל, זהו, זמנו
428		האחרון. הוא ישב עם אבי וחיבר. [מעלעל בדפים]
429	פ' הלפרין :	= יואל אנגל, בוודאי אתה יודע.
430	א' בר־אדון :	= בוודאי, כן.
431	ע' אורנן :	= תראה, הוא הוציא את כל השירים ככה. שירים – ומנגינתם. שיר – ומנגינה.
432	א' בר־אדון :	[לא ברור] כך : בעמוד הימני השיר, ובעמוד ה' שמאלי,
433	ע' אורנן :	= כן. כל אחד ומנגינתו. ו, אתה מבין? אחד, אחד. והם כולם שירים ש',
434	פ' הלפרין :	= מספיק [לא ברור]
435	א' בר־אדון :	= [לא ברור] ודאי כל השירים האלה,
436	ע' אורנן :	= הם, ידועים מאוד. טוב, 'נומי, נומי', אתה ודאי יודע אותו.

437	א' בר־אדון :	= כן. 'בא, האביב, שמש חביב', זה אני זוכר, כן.
438	פ' הלפרין :	= אתה מכיר אותם. את השירים האלה?
439		[00: 20: 00]
440	א' בר־אדון :	= ודאי. ודאי שאני זוכר.
441	ע' אורנן :	= אני יודע את כולם לשיר, אפשר לומר.
442	א' בר־אדון :	= כן? <בוא נשמע>.
443	ע' אורנן :	= פחות או יותר. [צוחק]
444	פ' הלפרין :	בזה, יש שירים גם כן?
445	ע' אורנן :	זה שלך, כן,
446	פ' הלפרין :	= מנגינות?
447	ע' אורנן :	= אה, לא לכולם, אבל יש אחדים מנגינות.
448	א' בר־אדון :	'חתול ועכבר'.
449	ע' אורנן :	לא כולם יש להם. בשירים שלך, לא כולם.
450	פ' הלפרין :	אה. [כמה שניות שקט]
451	ע' אורנן :	את כבר עיפה, אימא. תראה, אנחנו באמת נלך.
452	א' בר־אדון :	טוב, אנחנו נפסיק ר', אה,
453	פ' הלפרין :	זה 'הגינה'? [במקור: 'הגנה']
454	ע' אורנן :	זה הג', אה, לא, זה 'בקרן זווית'.
455	א' בר־אדון :	אם כן, אם כן, נקרא, את ה' אה, כתובת, על השער, 'כתבי יחיאל היילפרין',
456		אה, בעצם זה היילפרין, א', איך הוא הגה את זה?
457	ע' אורנן :	= הוא היה מבטא ה', היילפרין.
458	פ' הלפרין :	= בלי, בלי.
459	ע' אורנן :	= לא, אבא היה כותב בשני יו"דים. אַת, בלי. א', את לא אהבת את זה, נו, אז
460		השמטת שני היו"דים, אבל אבא אהב את זה. זה היה מסורת [לא ברור]
461	א' בר־אדון :	ואיך הוא היה הוגה?
462	ע' אורנן :	היילפרין.
463	א' בר־אדון :	'היילפרין. ב', 'בקרן זווית', שירי משחק לגני ילדים ולבתי ספר. השירים מאת
464		יחיאל היילפרין,
465	פ' הלפרין :	= הלפרין [לא ברור]
466	א' בר־אדון :	= המוזיקה מאת, יואל אנגל, דברי פתיחה יעקב פיכמן, חלק ראשון ושני". זו
467		מהדורה שנייה.
468	ע' אורנן :	= זאת מהדורה שנייה.
469	א' בר־אדון :	'הוצאת קריית ספר, תש"ו". [לא ברור]
470	ע' אורנן :	= <ו> [אבל?] זה יצא בתר-פ"ז.
471	א' בר־אדון :	= תרפ"ז. אלף תשע מאות עשרים נ' שבע.
472	פ' הלפרין :	= אה, לו ק', לו הוצאנו מחדש, הייתי בעד זה שיחסיר את היו"דים.
473	ע' אורנן :	טוב, אימא, אבל ככה הוא כתב. מה אנחנו צריכים לשנות? זה רק חלק שני [לא

	[ברור]	474
	א' בר־אדון : =אה, החלק שיצא בהוצאת 'הגינה' תל אביב, תרפ"ז, [לא ברור]	475
	ע' אורנן : =כן. ה', הוצאת 'הגינה' הייתה הוצאה של אבי.	476
	א' בר־אדון : =וההוצאה, בהוצאה של אביך כתוב: "חלק שני משירי הארץ, שירי משחק	477
	לתינוקות, חגים וזמנים, בין הבריות".	478
	ע' אורנן : כן. אלה, אלה היו המדורים, ואחר כך, ל', אין לי החלק הראשון, לצערי. אני	479
	לא רואה את זה <זאת אומרת> [לא ברור]	480
	א' בר־אדון : =אלה שירי משחק לילדים.	481
	ע' אורנן : =כן.	482
	א' בר־אדון : =כן. [לא ברור]	483
	[מדברים יחד]	484
	ע' אורנן : =הינה, זה שיר מאוד מפורסם.	485
	פ' הלפרין : =מה זה?	486
	ע' אורנן : =נומי, נומי.	487
	א' בר־אדון : או, תשירי לי את הדבר הזה. אני לא ידעתי שזה של אבא. "נומי", [שר את	488
	המילה הראשונה בשיר]	489
	ע' אורנן : =בבקשה.	490
	פ' הלפרין : "נומי, נומי, ילדתי, נומי, נומי, נים. נומי, נומי, קטנתי, [בשווא נע] נומי, נומי,	491
	נים. אבא הלך לעבודה", כבר אין [לא נשמע]	492
	א' בר־אדון : [שר איתה יחד] "הלך הלך אבא. ישוב",	493
	פ' הלפרין : "ישוב עם צאת הלבנה", אין, מילים,	494
	א' בר־אדון : [שר] "יביא לך מתנה".	495
	פ' הלפרין : =יביא לך מתנה. כן.	496
	[מדברים יחד. לא ברור]	497
	א' בר־אדון : =אחר כך,	498
	ע' אורנן : =הינה, גם לך יש שיר, ערש. את זוכרת את שיר הערש שלך?	499
	פ' הלפרין : בוודאי אני זוכרת.	500
	ע' אורנן : "נומה, נומה, ילד רך".	501
	פ' הלפרין : אבל, אין לזה מנגינה.	502
	ע' אורנן : =יש לזה, אימא, יש לזה. "נומה, נומה, ילד רך" [שר]	503
	פ' הלפרין : "ילד רך", [מצטרפת לשירה]	504
	ע' אורנן ופ'	505
	הלפרין	506
	שרים יחד : "אל נא, כלב, אל תנבח. בן לקיש, הס, אל תפריע, את ילדי לי להרגיע.	507
	נומה",	508
	ע' אורנן : "נומה",	509
	פ' הלפרין : וכן הלאה.	510

ע' אורנן :	"ילד", <נו, ככה> ,	511
	[מדברים יחד]	512
פ' הלפרין :	= <הינה> , זה כל השי,	513
ע' אורנן :	= זה, השירים האלה ש', [לא ברור]	514
א' בר־אדון :	= אתה שר יפה, עוזי.	515
ע' אורנן :	= הו הו...	516
פ' הלפרין :	= זה כל, כל השירים?	517
ע' אורנן :	לא, יש לך עוד ספר, אימא.	518
פ' הלפרין :	= כן, אבל פה רק שירים שלי.	519
ע' אורנן :	רק שלך. כן.	520
פ' הלפרין :	= כן.	521
ע' אורנן :	= הינה הספר השני. "פרפרים". [שקט] כן.	522
א' בר־אדון :	אנחנו לא נלאה עוד את, אה, אימא. אה, גברת אה, הלפרין,	523
פ' הלפרין :	= כן.	524
א' בר־אדון :	= אנחנו,	525
פ' הלפרין :	= ברצון יכו,	526
א' בר־אדון :	אני אומר אנחנו.	527
	[צוחקים]	528
	[מדברים יחד. לא ברור]	529
פ' הלפרין :	= ברצון ניפגש,	530
א' בר־אדון :	סליחה?	531
פ' הלפרין :	ברצון ניפגש עוד פעם, אם יהיה צורך.	532
א' בר־אדון :	= אה. נחמד. אתה רואה, עוזי?	533
פ' הלפרין :	= [לא ברור]	534
א' בר־אדון :	= עוזי חשש,	535
ע' אורנן :	= אני באמת שמח, <ממש> שמח,	536
א' בר־אדון :	= עוזי חשש, שמא אטריח עלייך, ואכביד עלייך, ואלאה אותך,	537
פ' הלפרין :	= אהה, [לא ברור]	538
א' בר־אדון :	= אתה רואה [לא ברור]	539
פ' הלפרין :	= אני מוכנה,	540
א' בר־אדון :	= אז אני שמח שדיב,	541
פ' הלפרין :	= יש לי צ', צוואר חזק, וגב טוב, ואני מוכנה. [צוחקת]	542
ע' אורנן :	יופי, אימא. יופי.	543
א' בר־אדון :	נהנינו מאוד. ו' אני שמח שעוזי נכח, גם עזר לי וגם, הוא ודאי לא היה מאמין	544
	ש־ הכול יתנהל כל כך ב' צורה נוחה, ונינוחה, ואני מניח גם נעימה, לך, כפי	545
	שהיה נעים גם, אה, לי, ו' אני רוצה לאחל לך, אה, אריכות ימים,	546
פ' הלפרין :	= תודה רבה.	547

א' בר־אדון : =בריאות טובה, ו' להתראות. פעם אחרת,	548
פ' הלפרין : =להתראות.	549
א' בר־אדון : =אני רוצה לראיין את עוזי לחוד, על הנושאים האלה [לא ברור]	550
[מדברים יחד]	551
פ' הלפרין : פעם ניפגש, עוד פעם.	552
ע' אורנן : יופי, אימא. יופי. נחמד מאוד.	553
[00: 25: 00]	554
באמת, זה היה מעניין מאוד. אני בטוח שלאימא היה ממש מעניין, להיזכר בכל	555
הדברים, נכון? [צוחק] יופי.	556
א' בר־אדון : אני, הקלטתי, הרבה אה, אנשים, מאות, ו' אחדים מהם, בתום הפגישה, אמרו,	557
שהם נהנו, מאוד. זה היה נעים להיזכר.	558
ע' אורנן : =נכון.	559
א' בר־אדון : =בן גוריון,	560
ע' אורנן : =כן?	561
א' בר־אדון : הקלטתי אותו <במשך> שעתיים תמימות. [לא נשמע]	562
ע' אורנן : מה אתה אומר?	563
[מדברים יחד. לא ברור]	564
פ' הלפרין : =יפה!	565
א' בר־אדון : =ו' ייבדל, לחיים ארוכים, אה,	566
פ' הלפרין : =כן? [לא ברור]	567
א' בר־אדון : ראש ממשלה אחר, יצחק רבין.	568
ע' אורנן : יצחק רבין, גם כן ראינת? [לא נשמע]	569
א' בר־אדון : =כן. פשוט שיהיו כל ראשי הממשלה, אתה יודע.	570
ע' אורנן : =פססס, שמע, אתה עושה דברים גדולים. [צוחק]	571
א' בר־אדון : =שיהיו כל ראשי הממשלה.	572
ע' אורנן : =כן.	573
א' בר־אדון : =בן גוריון, אה, משה שרת, ו',	574
ע' אורנן : =כן. יפה מאוד. יפה מאוד.	575
א' בר־אדון : =<אבל> גולדה חסרה.	576
פ' הלפרין : =ואיפה מקומך הקבוע? [לא ברור]	577
א' בר־אדון : =א' מקומי ה' ארעי דרך, אה,	578
פ' הלפרין : [צוחקת]	579
ע' אורנן : =ממושך, מקומו הארעי הממושך,	580
א' בר־אדון : =הארעי הממושך, הוא בארצות ה' ברית.	581
ע' אורנן : =ארצות הברית. אנחנו מכירים כאלה. יש לנו במשפחה כאלה. [צוחק]	582
א' בר־אדון : צבי?	583
ע' אורנן : נו, כן. אני אביא את הטלוויזיה, אימא.	584

פ' הלפרין : = את ה',	585
ע' אורנן : = הטלויזיה שלך פה, רק הוא לא רצה להפריע לנו. סליחה. הוא הביא אותה	586
כבר.	587
[ההקלטה נפסקת, ולאחר חידושה מארגנים את הבית. מחזירים את המכשירים למקומם]	588
[מדברים יחד]	589
א' בר־אדון : = [לא ברור] כשתהיה מוכנה. אתה תסתדר לבד, עוזי?	590
ע' אורנן : = כן, כן. תודה רבה.	591
פ' הלפרין : = [לא ברור]	592
ע' אורנן : = נכון, נכון.	593
פ' הלפרין : = [צוחקת] את החלון אפילו אי אפשר היה לפתוח. גם עכשיו [לא ברור]	594